



**Република Србија**  
**АПЕЛАЦИОНИ**  
**СУД У БЕОГРАДУ**  
**Гж2 585/23**  
**13.12.2023. године**  
**Београд**

**У ИМЕ НАРОДА**

**АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ**, у већу састављеном од судија Јелене Стојилковић, председника већа, Татјане Лемајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., са боравиштем у ..., чији је пуномоћник Мирела Катић Бабић, адвокат из Београда, ул. Милоша Поцерца бр. 11/3, против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Бојана Павловић Сарић, адвокат из Београда, ул. Булевар Ослобођења бр. 56, ради предаје малолетног детета, одлучујући о жалби тужене, изјављене против пресуде Другог основног суда у Београду П2 бр. 1024/19 од 14.06.2023. године, у седници већа одржаној дана 13.12.2023. године, донео је

**ПРЕСУДУ**

**ПОТВРЂУЈЕ СЕ** пресуда Другог основног суда у Београду П2 бр. 1024/19 од 14.06.2023. године, а жалба тужене **ОДБИЈА** као неоснована.

**ОДБИЈА СЕ** захтев тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

**Образложење**

Побијаном пресудом Другог основног суда у Београду П2 бр. 1024/19 од 14.06.2023. године, ставом првим изреке дозвољено је преиначење тужбе од 07.10.2022. године.

Ставом другим изреке, одбијен је приговор пресуђене ствари.

Ставом трећим изреке, наложено је туженој да малолетног ВВ, рођеног 21.01.2011. године у ... ЈМБГ ..., одмах преда тужиоцу АА, све почев од пријема писменог отправака пресуде.

Ставом четвртим изреке, одређена је привремена мера па је наложено туженој да

малолетног ВВ рођеног 21.01.2011. године у ... ЈМБГ ..., одмах преда тужиоцу, све почев од пријема писменог отправака решења.

Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 364.675,00 динара.

Ставом шестим изреке, одређено је да привремена мера из става четвртог изреке остаје на снази до правноснажног окончања овог парничног поступка или док се иста не измени, а све почев од пријема писменог отправака решења.

Ставом седмим изреке, одређено је да решење којим се одређује привремена мера има правно дејство правноснажног решења о извршењу.

Против наведене пресуде, тужена је благовремено изјавила жалбу, побијајући је због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражила.

Тужилац је доставио одговор на жалбу. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражио.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 386 и 402 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11, 55/14, 78/18, 18/20 и 10/23) који се примењује на основу члана 202 Породичног закона, Апелациони суд је оценио да је жалба тужене неоснована.

У поступку пред првостепеним судом нису учињене битне повреде одредаба поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности. Супротно жалбеним наводима тужене није учињена ни битна повреда поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку, с обзиром да је изрека пресуде разумљива и непротивречи сама себи нити разлозима пресуде, дати разлози су јасни, непротивречни и довољно образложени, тако да се правилност чињеничног стања и примена материјалног права са сигурношћу може испитати.

Према утврђеном чињеничном стању у првостепеном поступку, малолетни ВВ, пресудом Другог основног суда у Београду, Судска јединица у Младеновцу П2 1388/2011 од 02.04.2012. године којом је разведен брак закључен између ГГ, рођене ... и овде тужиоца АА, поверен је мајци ГГ на самостално вршење родитељског права. Након смрти мајке 2014. године, малолетни ВВ остао је да живи у домаћинству своје бабе, а овде тужене ББ. Тужилац се у јуну 2014. године, након што је мајка малолетног детета преминула, обратио Градском центру за социјални рад-Одељење Гроцка ради посредовања у породичним односима на релацији са члановима примарне породице покојне ГГ, а у циљу постизања договора око даље бриге о малолетном детету, с обзиром да је малолетни ВВ по смрти мајке остао да живи у домаћинству бабе по мајци, да је отац том приликом изразио спремност да дете преузме на непосредну бригу, да су након обављених индивидуалних интервјуа и саветодавног рада, баба и отац обавестили центар да су постигли усмени договор да малолетни ВВ остане у

домаћинству код бабе, али да са оцем остварује редовне и садржајне контакте, те је решењем Градског центра за социјални рад-Одељење Гроцка од 11.02.2015. године малолетном ВВ одређен привремени старатељ и то Градски центар за социјални рад-Одељење Гроцка непосредно, а у име и за рачун Органа старатељства запослена ... до доношења судске одлуке, ради предузимања свих правних послова и радњи које су неопходне за заштиту његових интереса, а да су затим због немогућности постизања договора између оца малолетног детета и примарне породице мајке малолетног детета покренути судски поступци за регулисање породичног статуса детета.

Током септембра месеца 2015. године тужена је износила тврдње да отац детета није подобан за вршење родитељског права, да је насиљан према детету и да не плаћа алиментацију, те је након обављених интервјуа са бабом и оцем, који је категорично негирао све бабине оптужбе, а педијатар је релативизовао бабине наводе, послате су замолнице Дому здравља и вртићу, те је Орган старатељства проценио да нема довољно поузданих показатеља да је отац изложио дете насиљу, нити показатеље да је незаинтересован за сина или неподобан за вршење родитељског права и мишљење је центра да је тежиште проблема у тињајућој али перзистентној антагонистичкој релацији између бабе и оца коју карактерише све израженији ривалски однос око старатељства над дететом и начину бриге о њему, при чему је стручни тим органа старатељства констатовао да је малолетни ВВ у оквиру бабиног породичног домаћинства на задовољавајући начин непосредно збринут, да није у животној нити здравственој опасности, те да није било основа да се неодложном интервенцијом дете измешта из породице, те процењујући да су отац као једини живи родитељ и баба са којом је дете расло, важне афективне фигуре за дете, нарочито након губитка мајке, стручни тим органа старатељства је посредовао са циљем постизања међусобног договора око виђања оца и сина, повременог одвођења дечака да виђа бабу и деду по оцу у ..., регулисања начина очевог материјалног доприноса у бризи о детету, а како би о томе постојао траг, као и да отац постепено преузима све већи део непосредне бриге о сину до потпуног преласка малолетног ВВ код оца, ценећи осетљивост ситуације кроз коју породица пролази услед губитка блиског члана, а како би се од раније постојећи анимозитет превазишао и постигао договор у вези са дететом. Процењено је да тужена декларативно је имала увид у потребу детета да са оцем развија блиску емоционалну релацију, али је њена породица пролазила кроз циклус жаљења, евентуално одлазак најмлађег и највољенијег члана породице би доживела као двоструки (то још један) емоционални губитак, да је баба велики део активности кроз контакте трећих лица са запосленима у Органу старатељства и обраћајући се институцијама-ИАН и заштитнику грађана, усмерила на потпуно дискредитовање АА родитељских компетенција, са перспективом да може бити лишен родитељског права и са надом да ће она или неки други члан њене породице касније преузети старатељство над унуком.

Извршење привремене мере Другог основног суда у Београду И 1554/15 од 01.06.2015. године којом је наложена овде туженој предаја малолетног детета ВВ оцу, а овде тужиоцу, никада није реализована, с обзиром да је баба детета одбијала сарадњу и тадашња процена стручног тима Органа старатељства је била да би нагло одвајање детета из породице у којој је од рођења живело уз интервенцију полиције, било за дете изузетно стресно, због чега је предложено да се покуша да се утиче на тужену да прихвати предају детета оцу и да сарађује у том поступку, тако да дете прво са оцем реуспостави контакт у просторијама Центра за социјални рад, а потом и ван њега и да

уколико тужена на било који начин буде опструисала припрему примопредаје, као једино могуће решење и поред трауматичности за дете, је преостало да се малолетни ВВ издвоји уз асистенцију полиције, с обзиром да дете трпи последице јер не живи са јединим преосталим родитељем (тада око 9 месеци дете није видело оца), а имајући у виду позитивне извештаје за оца надлежног Центра за социјални рад и раније Центра за социјални рад Обреновац, као и то да отац није лишен родитељског права, нити је правноснажно осуђен због било ког облика злостављања детета. Након остварених неколико контаката у контролисаним условима у Центру за социјални рад који су протекли успешно, тужена није више ниједном довела дечака на виђање, а када је 09.02.2016. године приликом извршења судске одлуке о предаји детета оцу, уласком у кућу припадника полиције заједно са извршним судијом констатовано да ни баба детета, а овде тужена, као ни малолетни ВВ нису у кући већ неколико дана, то је, с обзиром да се малолетни ВВ налази под непосредним привременим старатељством одељења и да није доступан Органу старатељства, поднета је тужба за заштиту права детета против овде тужене, и њеног сина ДД и њеног емотивног партнера ЂЂ, расписна је потерница и договорени су даљи кораци у сарадњи око збрињавања малолетног детета када буде пронађено, Звечанској је најављен могући смештај петогодишњег трауматизованог детета, упућен је и захтев за проналаском ургентне хранитељске породице, а затим је извршење обустављено, с обзиром да је решење о привременој мери укинута, а затим је и потерница повучена иако је предочено да Орган старатељства и даље не зна где је дете, о чему је дана 22.02.2016. године полицији прослеђено писано обавештење.

Градски центар за социјални рад-Одељење Гроцка поднело је тужбу против овде тужене ради заштите од насиља у породици у односу на малолетног ВВ, с обзиром да је процена стручног тима била да баба континуирано излаже малолетног ВВ збуњујућим и трауматским догађајима, да актуелну улогу пружаоца непосредне неге на непримерен начин злоупотребљава у сврху борбе добијања старатељства над малолетним дететом, у оквиру чега је садржана намера да стави под сумњу способност оца као јединог живог родитеља да виђа дете, да је у периоду од смрти мајке малолетног детета априла 2014. године до септембра 2014. године ограничавала контакт малолетног детета са оцем, а потом у потпуности онемогућила реуспостављање релације детета са јединим живим родитељем, да је својим поступцима у периоду од октобра 2014. године до фебруара 2015. године занемарила емоционалне и развојне потребе малолетног детета да одржава емоционалну релацију са јединим живим родитељем и изграђује свој идентитет и кроз контакте са сродницима по оцу, те да је вођена сопственим емоционалним потребама, испољила недовољну респонзивност и осетљивост на дететове развојне потребе, због чега је на груб начин злоупотребила улогу пружаоца неге и значајне афективне фигуре за дете и да је изложила малолетног ВВ емоционалном лишавању које има негативан кумулативни ефекат на нормалан раст и развој малолетног детета, затим у односу на ЂЂ, а емотивног партнера тужене који није крвни сродник малолетном ВВ али који је на дрзак и безобзиран начин, непоштујући одлуку Другог основног суда, позван да обавља туђе послове, одвео малолетног ВВ у непознатом правцу, спречио дете да буде са јединим живим родитељем, онемогућио Орган старатељства да утврди да ли су угрожени дететова безбедност, правилан раст и развој, здравствено и психичко стање, неовлашћено и у име детета давао изјаве за медије иако за то није добио сагласност дететовог старатеља Градског центра за социјални рад-Одељење Гроцка, као и у односу на ујака малолетног детета ДД који је

подржавао поступке своје мајке, није препознао развојне потребе малолетног детета и 30.12.2015. године прекинуо је припрему детета за контакт са оцем, када га је извео из просторија Центра за социјални рад иако му је тада речено да то није у интересу детета. Пресудом Другог основног суда у Београду П2 1893/17 од 12.03.2018. године одбијен је као неоснован тужбени захтев Градског центра за социјални рад-Одељење Гроцка којим је тражено да се одреде мере заштите од насиља у породици у односу на тужену ББ, ДД и ЂЂ.

Након 2016. године није покушана поновна предаја детета, а због кривичних пријава поднетих против оца за кривично дело недавања издржавања и насиља у породици, као и ради реуспостављања односа отац-малолетно дете, с обзиром да накнадна изјашњења оца да су постојале забране од стране бабе да виђа дете, предложено је да се њихови контакти одржавају у контролисаним условима у просторијама Одељења Гроцка и орган старатељства је саветодавно радио како би се дете предало оцу и у смислу објашњења и оцу и баби да дете треба да живи са јединим живим родитељем, те да је са бабом малолетног детета 2016. године сачињен план услуга ради превенције даљег лишавања малолетног ВВ на контакте са оцем, праћење психофизичког развоја малолетног детета, јачања вештине и компетенција бабе у задовољавању развојних потреба детета која се сагласила са планом да се контакти са оцем одвијају сваког петка од 10,00 до 12,00 часова уз опсервацију малолетног ВВ од стране психолога развојног саветовалишта, уз укључивање услуге породичног сарадника и редовно похађање вртића. Током сусрета дечак се обраћајући оцу изговарао реченице: “Ти АА ћеш ићи у затвор”, “Покидаћу ти главу”, “Ти АА лопове”, “Сплескаћу те и направиху сендвиче од АА” и тада је констатовано да малолетни ВВ “воли да се игра куце која гризе”, па је оца ујео неколико пута, те на питање психолога ко га је научио ту игру одговорио је “ујка” и утврђено је да изговорене реченице нису праћене одговарајућем емоционалном реакцијом, већ их дете изговара несвесно значења истих, нису праћене падом расположења или промена у понашању и начинама изговарања, дете се слободно и без страха понаша у присуству оца и стручних радника, слободно се креће и обраћа присутнима, током игре процењено је и да дете има изражену конфузију идентитета, да нема чврсто успостављене границе.

Дана 01.03.2016. године покренута је ревизија старатељске заштите за малолетног ВВ и тражено је мишљење да ли је отац угрожавајући по дете, да ли физички малтретира тужену или дете, да ли је малтретирао бившу жену, тражено је да се изврши опсервација детета да ли постоје знаци да је дете злостављено од стране оца и Центру за социјални рад Ниш је прослеђен захтев суда и захтев за организовање састанка два стручна тима ради подробније размене постојећих информација о предмету, примљен је извештај вртића у којем се наводи да малолетни ВВ од септембра месеца није долазио у вртић али да се и даље налази на евиденцији, примљен је извештај психолога развојног саветовалишта са мишљењем да је у најбољем интересу детета затражити процену на секундарном нивоу заштите, виђања оца и детета су наставила да се одвијају сваког петка у контролисаним условима, сваки контакт је опсервиран од стране стручног тима и породичног сарадника и тада је процењено да се контакти реализују успешно, без већих тешкоћа, а отац детета је покренуо тужбу за уређење модела виђања са привременом мером и Орган старатељства је предложио да суд привременом мером одреди модел виђања између оца и сина и то сваког другог петка по два сата у контролисаним условима у Одељењу Гроцка.

Пресудом Другог основног суда у Београду П2 бр. 2428/17 од 16.04.2018. године одбијен је тужбени захтев тужиоца АА којим је тражио да се наложи туженој да му преда малолетног ВВ, тужилац је по службеној дужности делимично лишен родитељског права и то права и дужности на чување, подизање, васпитање и образовање, заступање детета и на управљање и располагање имовином детета и пресудом овог суда Гж2 480/18 од 28.06.2019. године наведена пресуда Другог основног суда у Београду потврђена у ставу којем је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражено да му се малолетно дете преда док је иста укинута у делу којим је тужилац лишен родитељског права. Одбачена је кривична пријава поднета против АА за кривично дело недавање издржавања и обустављена је истрага за кривично дело насиља у породици и Орган старатељства никада није покренуо поступак за лишење родитељског права тужиоца у односу на малолетно дете, с обзиром да према процени Органа старатељства тужилац није био препознат као неко кога треба лишити родитељског права.

Орган старатељства располаже тачним датумима када су се одвијала виђања тужиоца са малолетним дететом у контролисаним условима, отац је приликом спречености да приступи у просторије Градског центра за социјални рад о истом обавештавао центар, након чега је Орган старатељства обавештавао бабу малолетног детета и сваки пут када је дете остваривало контакт са оцем у просторијама Центра за социјални рад вршена је опсервација малолетног детета, у почетку је малолетни ВВ одбијао контакте се оцем, био је незаинтересован за игру с њим и за разговор, повремено су избијале погрдне речи од стране малолетног детета упућене оцу и током првих контаката дечак је настојао да оца ословљава личним именом, само у тренуцима када би се опустио и заиграо ословљавао би са “тата” и током тих првих контаката дете је углавном тражило присуство бабе, а како су контакти текли, дете се све више приближавало оцу са повременим тражењем потврде, односно одобрења од стране бабе, затим су се контакти остваривали у присуству стручног радника без присуства бабе, дечак је долазио на контакте добро расположен, радовао се контакту са оцем, иницирао је игру са оцем. Када се дете директно пита да ли жели да живи код оца, он је то одбијао, одбијао је да оствари контакте са оцем без присуства бабе што је све указивало на инструисање од стране бабе, односно да малолетни ВВ преузима мишљење бабе о томе.

Из допунског синтетизованог налаза и мишљења Градског центра за социјални рад, Одељење Гроцка оц 31.01.2023. године, сачињеног на основу претходно прибављених извештаја Градског центра за социјални рад-Одељење Обреновац, произилази да је у центру обављен разговор са малолетним ВВ који је објаснио да оца мало воли, да је раније волео више да се дружи са њим када отац није имао породицу, да му се не свиђа то што отац има супругу и још једно дете, објашњавајући да воли када је сва љубав усмерена на њега, а да сада отац своју пажњу дели на своју супругу и на још једно дете, да не воли ни да се игра са малолетним братом по оцу објашњавајући да је он мали и да га брат не воли, а да када би га брат волео волео би и он свога брата, да му се не свиђа ни очева супруга, да са њом нема ништа заједничко, да не би волео да се са оцем виђа насамо већ само у присуству бабе, да је често са својом бабом, да се не виђају само кад спавају или када је баба на послу, да би волео да остане да живи код бабе, јер када би отишао код оца баба би била тужна, а вероватно и љута и он би се

лоше осећао чак и кад би код оца провео дан или два без бабе јер би тако изневерио бабу.

Из допунског синтетизованог налаза и мишљења Градског центра за социјални рад, Одељење Гроцка од 31.01.2023. године произилази да отац малолетног детета према свим прибављеним извештајима Градског центра за социјални рад-Одељење Обреновац, адекватно функционише у новој средини, негира конфликте са људима из ближег окружења, живи у градској средини и доступни су му ресурси заједнице, по занимању је механичар машинских возила, запослен у “...” као ... и по том основу остварује месечна примања од око 100.000,00 динара, материјални и стамбени услови у оквиру домаћинства оца у стану у ... процењени су као адекватни и безбедни за несметан боравак детета у њему, отац изражава жељу да преузме бригу о детету и да је природа мотивације аутентична, да поседује неопходне вештине да на адекватан начин препозна и одговори на потребе детета, има подршку од своје супруге и спреман ја на сваки вид сарадње и договора са бабом малолетног детета по питању детета и у својим ставовима руководи се најбољим интересом детета, интересе детета ставља испред својих интереса, те да малолетни ВВ иако је навикао на живот са бабом и на околности у којима актуелно живи, има потребу за очинском фигуром, а руководећи се најбољим интересом детета има право да живи са родитељем у складу са Породичним законом и Конвенцијом о правима детета. Процењено је да дечак воли да проводи време са оцем, те је имајући у виду рад са породицом, пре свега праћење контакта који су се одвијали у контролисаним условима, дошло до реуспостављања односа дечака и оца, да је отац показао континуирану мотивацију када је реч о преузимању бриге о детету, да до сада није показао ни једном амбивалентан став по питању преузимања бриге о детету, да је исти истрајан у својој жељи да дечак пређе да живи код њега, а напредак у односу оца и малолетног детета се види и по томе што се исти виђају ван контролисаних услова и позитивно је и што је дечак боравио у очевом домаћинству и упознао друге чланове породице.

Стручни тим Органа старатељства је мишљења да, имајући у виду досадашњи рад са породицом, узимајући у обзир пол и узраст малолетног детета, успостављен однос са оцем, као и партиципацију детета у наведеном поступку, а на основу које се процењују постојање потребе детета да отац више учествује у његовом животу, као и постојање конфликта лојалности код детета и страха да дечак не увреди бабу уколико би јој исказао жељу за оцем, да никада нису уочени фактори који би указивали на немогућност оца да самостално брине о детету као и да из претходно прибављених налаза и мишљења Градског центра за социјални рад-Одељење Обреновац о родитељским способностима оца, његовим стамбеним и материјалним приликама које се процењују као адекватни, да је домаћинство оца безбедно за несметан боравак детета у њему, као и да отац поседује неопходне вештине да на адекватан начин препозна и одговори на развојне потребе детета и да исти има подршку супруге у томе, да је у најбољем интересу малолетног детета да отац преузме потпуну бригу о дечаку и да се малолетно дете преда оцу на самостално вршење родитељског права, те је целисходно и одређивање привремене мере, а да се актуелно као ризик када је реч о преласку малолетног детета код оца уочавају се ставови чланова породице у којој актуелно дете борави, отпор детета, с обзиром да орган старатељства нема сарадника-бабу малолетног детета ББ код које дете живи, а на чему се може радити укључивањем детета и чланова породице у саветодавно терапијски рад а да орган старатељства, с

обзиром на процену оца, не види разлог да се малолетно дете не адаптира у домаћинству оца.

Одлучујући и преиначењу тужбе које је извршено поднеском од 07.10.2022. године тако што је уместо првобитно постављеног захтева којим је тужилац тражио да се уреди начин одржавања личних односа са малолетним дететом преиначеном тужбом тражио предају малолетног детета, првостепени суд је правилном применом одредбе члана 199 став 2 Закона о парничном поступку дозволио преиначење тужбе закључивши да је исто целисходно за коначно решење односа између парничних странака.

Како је у конкретном случају мајка малолетног детета којом је пресудом Другог основног суда у Београду, Судска јединица у Младеновцу П2 1388/21 од 02.04.2012. године малолетно дете поверено на самостално вршење родитељског права, преминула, то тужилац као једини родитељ малолетног детета који на основу одредбе члана 77 став 1 Породичног закона самостално врши родитељско право и нема правни интерес за подношење тужбе за измену одлуке о вршењу родитељског права, независно од чињенице да је правноснажном пресудом истог суда П2 2428/17 од 16.04.2018. године одбијен као неоснован његов тужбени захтев којим је тражио да се наложи овде туженој да му преда малолетно дете, то тужилац има право на тужбу за предају детета, ради остваривања права малолетног детета да услед промењених околности живи са јединим родитељем и да се једини родитељ о њему стара пре свих других лица, из ког разлога је по закључку првостепеног суда неоснован приговор пресуђене ствари.

Полазећи од потпуно и правилно утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је правилном применом одредби материјалног права садржаног у члану 6 став 1, 60, 77 став 1, 266 став 1 и 272 став 3 Породичног закона закључио да је у најбољем интересу малолетног детета које од тренутка смрти своје мајке живи у домаћинству са својом бабом, а овде туженом, да отац преузме потпуну бригу о малолетном детету, те да му се малолетно дете преда на самостално вршење родитељског права, а ово из разлога што малолетно дете има потребу за очинском фигуром, као и потребу да отац више учествује у његовом животу, ценећи чињеницу постојања конфликта лојалности код малолетног детета између свог оца и своје бабе по мајци, те страха малолетног детета да не увреди бабу уколико би јој исказао жељу за оцем, а за кога је дата процена да поседује све неопходне вештине да на адекватан начин препозна и одговори на потребе малолетног детета, да никада нису уочени фактори који би указивали на немогућност оца да самостално брине о детету, а за шта има подршку своје супруге, као и адекватне стамбене и материјалне прилике, а да се у својим ставовима отац руководи најбољим интересом детета и да интерес детета ставља испред својих интереса уједно показујући континуирану мотивацију када је реч о преузимању бриге о детету.

Првостепени суд је ценећи да је у најбољем интересу малолетног детета да се преда тужиоцу као родитељу који у складу са одредбом члана 77 став 1 Породичног закона самостално врши родитељско право у односу на малолетно дете, да из налаза и стручног мишљења органа старатељства несумњиво произилази да свако пролонгирање судског поступка иде на штету малолетног детета, те да је у конкретном случају целисходно одређивање привремене мере, а да се актуелни ризик када је реч о преласку малолетног детета код оца у виду ставова чланова породице у којем дете борави, као и

отпор детета може отклонити кроз постепену припрему детета и укључивањем детета и чланова породице у саветодавно терапијски рад, то је по закључку првостепеног суда привремена мера којом је тражена предаја малолетног детета, а ради обезбеђења неновчаног потраживања, права детета да живи са родитељем и права детета да се родитељ о њему стара пре свих других лица, неопходна ради адекватне заштите интереса и развоја малолетног детета и спречавања даљег тешког угрожавања његових права, сматрајући да у конкретном случају постоји опасност да би неусвајањем привремене мере настала ненадокнадива штета за малолетно дете, те је на основу одредбе члана 449 Закона о извршењу и обезбеђењу донета одлука као у ставу четвртм изреке побијене пресуде, док је на основу одредбе члана 456 истог закона одлучено као у ставу шестом изреке.

Неосновани су жалбени наводи тужене, да је првостепени суд фактички онемогућио тужену да расправља пред судом одбијајући све њене доказне предлоге, па и саслушање парничних странака, чиме се заправо указује да је у поступку учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 7 Закона о парничном поступку. Ово стога, што је саслушање странке доказно средство, те се неизвођењем овог доказа као и других доказних предлога тужене, не може повредити право странке на расправљање пред судом из члана 5. Закона о парничном поступку, већ евентуално може за последицу имати неправилно и непотпуно утврђено чињенично стање а што у конкретном случају није реч с обзиром да је туженој у поступку омогућено да се изјашњава о свим наводима тужиоца због чега у поступку није повређено расправно начело.

Супротно жалбеним наводима тужене којима се оспорава законитост решења којим је дозвољено преиначење тужбе и одбијен приговор пресуђене ствари, правилно је првостепени суд применом одредбе члана 199 став 2 Закона о парничном поступку дозволио преиначење тужбе учињено поднеском од 07.10.2022. године, правилно закључивши да је исто целисходно за коначно решење односа између парничних странака, те да и поред чињенице да је пресудом Другог основног суда у Београду П2 2428/17 од 16.04.2018. године одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се наложи туженој да му преда малолетно дете, тужилац има право на тужбу за предају детета а ради остваривања права малолетног детета да услед промењених околности живи са једним родитељем и да се једини родитељ о њему стара пре свих других лица а ценећи да је у току поступка утврђено да је у најбољем интересу малолетног детета да се преда тужиоцу као родитељу из ког разлога је неоснован приговор пресуђење ствари. С тим у вези, супротно жалбеним наводима тужене првостепени је дао довољно јасно и аргументовано образложење, засновано на стању у списима предмета из којих разлога су донета побијана решења садржана у ставу првом и другом изреке наведене пресуде. Наиме, чланом 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода прописана је обавеза судова да образложе своје одлуке али се наведена одредбе не може тумачити у том смислу да налаже да суд исцрпно одговори на сваки изнети аргумент (*Van de Hurk v. Netherlands*, став 61) и од природе саме одлуке коју суд доноси зависи да ли је дужан да је образложи (*Ruiz Torija v. Spain*, став 29) и о томе се може одлучивати само у светлу околности датог предмета.

Све важне чињенице за доношење одлуке о основаности тужбеног захтева, првостепени суд је утврдио потпуно и поуздано на основу доказа које је правилно

ценио применом одредбе члана 8 Закона о парничном поступку. Жалбом тужене чињенице стање није доведено у сумњу и на потпуно и правилно утврђено чињенично стање, првостепени суд је правилно применио материјално право садржано у одредбама Породичног закона а разлоге које је за своју одлуку дао првостепени суд, у свему прихвата и овај суд као јасне и довољне.

Неосновано се жалбом тужене оспорава утврђено чињенично стање, указивањем да је првостепени суд одбијајући доказне предлоге тужене за извођење доказа саслушањем парничних странака, малолетног ВВ у присуству психолога те читањем налаза и мишљења судског вештака др Зорана Ђурића од 23.04.2023. године и саслушањем наведеног судског вештака пропустио да испита све околности од значаја за живот малолетног ВВ односно пропустио је да испита у каквим условима и са ким ће малолетно дете живети, ко ће се старати и бринути о малолетном детету, какве су животне и радне навике тужиоца и његове супруге, на који начин ће се утврдити услови и начин преласка детета у домаћинство оца у другом граду, непознатој средини за дете, који је прелазни период за прелазак, по чијим надзором ће се то одвијати и ко ће пратити адаптацију детета на живот у новој средини са оцем.

Одредбом члана 3 став 1 Конвенције о правима детета, прописано је да у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја су интереси детета, без обзира на то да ли га спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. У смислу одредбе члана 6 став 1 Породичног закона свако је дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. Дужност суда да се у спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, руководи најбољим интересом детета, прописана је одредбом члана 266 став 1 истог закона. Пре него што донесе одлуку о вршењу, односно лишењу родитељског права у смислу члана 270 наведеног закона, суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима.

Породични закон у одредби члана 67 прописује да је родитељско право изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета. Садржина родитељског права која се састоји од дужности старања о детету, чувања и подизања, васпитања и образовања, заступања и издржавања као и управљања и располагања његовом имовином, регулисана је одредбом члана 68 до 74 Породичног закона, а суштина свих дужности права родитеља је добробит и најбољи интерес детета, што је императив којим су дужни судови да се руководе.

Сагласно наведеном, најбољи интерес детета је правни стандард који се цени према околностима сваког конкретног случаја, а елементи за процену су између осталог узраст и пол детета, жеља и осећања детета, с обзиром на узраст и зрелост, потребе детета и то: васпитне, затим потребе становања, исхране, одевања, здравствене бриге и друго, као и способност родитеља да задовољи утврђене потребе.

Наиме, поступајући у потпуности у складу са одредбом члана 270 Породичног закона, правилно је првостепени суд по основу синтетизованог налаза и стручног

мишљења Градског центра за социјални рад у Београду-Одељење Гроцка који је сачињен на основу претходно прибављеног извештаја Градског центра за социјални рад Одељење Обреновац, као надлежног органа према пребивалишту оца у погледу родитељских компетенција оца породичних прилика и материјалних услова оца као и компетенција његове супруге као и на основу спроведеног дијагностичког поступка са малолетним дететом, бабом малолетног детета, уз партиципацију чланова породичне заједнице у којој малолетно дете живи у дугогодишњој опсервацији односа малолетног детета и оца током остваривања њихових контаката у контролисаним условима, старатељских извештаја, извештаја школе коју похађа малолетно дете, ценио најбољи интерес малолетног детета посебно код утврђене чињенице а која произилази из стручног мишљења органа старатељства да не постоје сметње да се малолетно дете не адаптира у домаћинству оца, а да свако пролонгирање судског поступка иде на штету малолетног детета.

Супротно жалбеним наводима тужене правилно првостепени суд није прихватио предлог тужене да се у доказном поступку изведе доказ читањем налаза и мишљења судског вештака неуропсихијатра др Зорана Ђурића од 23.04.2023. године. Наиме, Закон о правима пацијената (“Службени гласник РС”, бр. 45/13 и 25/19) у члану 15 прописује да пацијент има право да слободно одлучује о свему што се тиче његовог живота и здравља, осим у случајевима када то директно угрожава живот и здравље других лица (став 1); без пристанка пацијента не сме се, по правилу, над њим предузети никаква медицинска мера (став 2); медицинска мера противно вољи пацијента, односно законског заступника детета, односно пацијента лишеног пословне способности, може се предузети само у изузетним случајевима, који су утврђени законом и који су у складу са лекарском етиком. Чланом 19 истог закона ставом 1 прописано је да ако је пацијент дете или је лишен пословне способности, медицинска мера може се предузети, уз пристанак његовог законског заступника, који је претходно обавештен у смислу члана 11 овог закона. С тим у вези како привремени старатељ малолетног детета Градски центар за социјални рад, Одељење Гроцка није био обавештен и није дао сагласност да малолетно дете буде подвргнуто психијатријском испитивању ради вештачења, нити је у истом учествовао тужилац као отац малолетног детета, то је правилно првостепени суд одбио да се наведени налаз и мишљење судског вештака неуропсихијатра користи у доказном поступку.

Према одредби члана 77 став 1 Породичног закона када један од родитеља премине други родитељ на основу закона сам врши родитељско право. Родитељско право је строго лично право, те ако је умро родитељ коме је дете поверено на самостално вршење родитељског права, други родитељ, има сва права да преузме дете. Наведено је последица апсолутног карактера родитељског права, које налаже поштовање претпоставке да родитељи имају право на вршење родитељског права пре него било која друга особа код које би се по било ком другом основу могло наћи дете. Из синтетизованог налаза и стручног мишљења Градског центра за социјални рад, Одељење Гроцка произилази да је у најбољем интересу малолетног детета да отац преузме потпуну бригу о детету узимајући у обзир досадашњи рад центра са породицом, пол и узраст детета, успостављен однос са оцем као и партиципацију малолетног детета у поступку на основу које је процењено да малолетно дете има потребу за очинском фигуром и постојање потребе малолетног детета да отац више учествује у његовом животу, те чињеницу постојања конфликта лојалности код

малолетног детета између свога оца и своје бабе по мајци те страха малолетног детета да не увреди бабу уколико би јој исказао жељу са оцем. У конкретном случају тужилац није лишен родитељског права у односу на малолетно дете а како то произилази из синтетизованог налаза и стручног мишљења органа старатељства, располаже адекватним родитељским капацитетима да препозна и одговори на потребе малолетног детета, нису уочени фактори који би указивали на немогућност оца да самостално брине о детету, да отац има подршку своје супруге и адекватне стамбене и материјалне прилике, да се у својим ставовима руководи најбољим интересом детета и интерес детета ставља испред својих интереса, да показује континуирану мотивацију када је реч о преузимању бриге о детету при чему није показао ни један имбивалентан став по питању преузимања бриге о детету, исказујући истрајност у својој жељи да дечак пређе да живи код њега.

По ставу Апелационог суда, неосновано жалбеним наводима тужене указује да је првостепени суд пропустио да примени одредбу члана 65 Породичног закона као и Конвенцију о правима детета према којој дете које је способно да формира сопствено мишљење има право да исто слободно изрази у вези са свим питањима која га се тичу а мишљењу детета се мора посветити дужна пажња у складу са годинама и зрелошћу детета.

Наиме, према одредби члана 65 Породичног закона дете које је способно да формира своје мишљење има право слободног изражавања тог мишљења, право да добије сва обавештења која су му потребна за формирање мишљења и мишљењу детета мора се посветити дужна пажња у свим питањима која га се тичу и у свим поступцима у којима се одлучује о његовим правима, у складу са годинама и зрелошћу детета. Дете које је навршило десет година живота може слободно и непосредно изразити своје мишљење у сваком судском и управном поступку у коме се одлучује о његовим правима. Када је у питању најбољи интерес детета одлука суда не опредељује само мишљење детета већ се цене и друге околности које се тичу узраста и пола детета, потреба детета као и способности родитеља да задовољи потребе детета а како је правилно ценио првостепени суд. Међутим, у конкретном случају парница се не води између родитеља у вези са тим ко ће вршити родитељско право над дететом у ком случају би се узимало мишљење детета у складу са наведеном законском одредбом, већ се овај поступак води између оца детета који није лишен родитељског старања над малолетним дететом и бабе по покојној мајци и поред тога, малолетно дете које је под непосредним старатељством Центра за социјални рад детаљно је опсервирано од стране стручне службе Центра и изражавало је своје мишљење у погледу преласка да живи код оца а како то произилази из стручног мишљења органа старатељства „када се дете директно пита да ли жели да живи код оца, он је то одбијао, одбијао је да оствари контакте са оцем без присуства бабе што је све указивало на инструисање од стране бабе, односно да малолетни ВВ преузима мишљење бабе о томе.....да би волео да остане да живи код бабе, јер када би отишао код оца баба би била тужна, а вероватно и љута и он би се лоше осећао чак и кад би код оца провео дан или два без бабе јер би тако изневерио бабу“.

Неосновано се жалбеним наводима тужене оспорава законитост и правилност решења садржаног у ставу четвртном, шестом и седмом изреке побијане пресуде. Наиме, полазећи од правилно утврђене чињенице да је у најбољем интересу малолетног ВВ да

се преда тужиоцу као родитељу те да свако пролонгирање судског поступка иде на штету малолетног детета а како то произилази из стручног налаза и мишљења органа старатељства то је правилно првостепени суд применом одредби члана 449 и 456 Закона о извршењу и обезбеђењу закључио да је привремена мера којом је тражена предаја малолетног детета ради обезбеђења права детета да живи са родитељем и права детета да се родитељ о њему стара пре свих других лица, неопходна ради заштите интереса и развоја малолетног детета и спречавања даљег тешког угрожавања његових права сматрајући да у конкретном случају постоји опасност да би неусвајањем привремене мере настала ненадокнадива штета за дете. Жалбени наводи тужене да се првостепени није позвао ни на једну законску одредбу доносећи одлуку као у ставу седмом изреке побијане пресуде, не утиче на правилност побијаног решења којим је одређено да решење којим се одређује привремена мера има правно дејство правноснажног решења о извршењу а ово из разлога што сагласно члану 422 став 1 Закона о извршењу и обезбеђењу решење о обезбеђењу ( у које сагласно члану 414 спада и и привремена мера) има дејство решења о извршењу и извршава се пре његове правноснажности.

Приликом одлучивања овај суд је имао у виду и остале жалбене наводе тужене али их није посебно образлагао на основу овлашћења из члана 396 став 1 и 2 Закона парничном поступку а у вези са чланом 202 Породичног закона с обзиром да не могу довести до повољније одлуке за туженог.

Потврђена је и одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу петом изреке побијане пресуде јер је донета правилном применом одредби члана 150, 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку.

Одредбом члана 207 Породичног закона прописано је да о накнади трошкова поступка у вези са породичним односима суд одлучује по слободној оцени, водећи рачуна о разлозима правичности. Како је суд у породичним споровима сходно цитираној одредби овлашћен да о накнади трошкова поступка одлучује по слободној оцени, водећи рачуна о разлозима правичности, чиме је овлашћен да у овој врсти спорова одступи од правила да странка која није успела у спору накнади трошкове поступка супротној страни, како је прописано Законом о парничном поступку, по оцени Апелационог суда у конкретном случају је правилно примењена одредба члана 153 и 154 Закона о парничном поступку а у вези члана 202 Породичног закона јер не стоје разлози да се одступи од правила да тужена као странка која није успела у спору накнади трошкове поступка супротној страни. Првостепени суд је правилно тужиоцу признао трошкове за радње које је биле нужне и оправдане за вођење поступка а које су предузете од стране пуномоћника из реда адвоката као и трошкове у висини судских такси на тужбу и одлуку а све правилно обрачунато у складу са Адвокатском тарифом и Таксеном тарифом важећим у време пресуђења.

Из изложених разлога, Апелациони суд је одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио побијану пресуду на основу члана 390 и 401 тачка 2 Закона о парничном поступку а у вези члана 202 Породичног закона, те је донета одлука као у ставу првом изреке ове пресуде.

Захтев тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка одбијен

је, будући да тужена са жалбом није успела у поступку а да састав одговора на жалбу не представља нужну радњу, те је одлука као у ставу другом изреке ове пресуде донета сходно одредби члана 165 Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија  
Јелена Стојиљковић с.р**

За тачност отправка  
Управитељ писарнице  
Јасмина Ђокић